

نام ابزارهای کشاورزی در گویش‌های خراسان

محسن صادقی^۱

خلاصه

این مقاله به بیان نام تعدادی از ابزارهای کشاورزی در گویش‌های خراسان می‌پردازد. برای دستیابی به این مقصود، نخست نام گویشی ابزارها و اجزاء وابسته آن‌ها گردآوری و پس از آوانگاری با الفبای بین‌المللی به شیوه رایج در بین فرهنگ‌نویسان ارائه می‌شود و سپس تا حد ممکن، برای آن‌ها از متون فارسی شاهد نقل می‌گردد. دستاوردهای این پژوهش نشان می‌دهد که تعداد زیادی از لغات و اصطلاحاتی که در گویش‌های خراسان برای نامیدن ابزارهای کشاورزی به کار می‌رود در لغت‌نامه‌های فارسی ثبت و ضبط نشده است. افزون بر آن، برخی از این واژه‌ها به درک بهتر متون کهن تألیف شده در خراسان کمک می‌کند.

کلمات کلیدی: گویش، گویش‌های خراسان، نام ابزار، متون فارسی.

۱. مقدمه

در قرن اخیر و در پی انقلاب صنعتی، بسیاری از وسایل و ابزارهای سنتی، کارایی خود را از دست دادند. به تبع این امر، نام این ابزارها و قطعات تشکیل‌دهنده آن‌ها در آستانه خاموشی و فراموشی قرار گرفت. با توجه به این که لغات و اصطلاحات این حوزه، بخشی از فرهنگ مردم به حساب می‌آید و فهم بخشی از ادبیات رسمی و شفاهی وابسته به آن‌هاست، گردآوری و تدوین آن‌ها اهمیت بسزایی دارد. به همین سبب، این تحقیق از طریق تحقیقات میدانی و جستجو در واژه‌نامه‌های گویشی، به گردآوری لغات مربوط به ابزارها در گویش‌های خراسان و بررسی بازتاب آن‌ها در متون کهن فارسی می‌پردازد، تا هم بخشی از میراث معنوی قوم ایرانی از خطر خاموشی و فراموشی مصون بماند و هم زمینه برای برطرف کردن برخی مشکلات متون کهن فارسی فراهم شود.

^۱ - استادیار زبان و ادبیات فارسی دانشگاه پیام نور